

Valtionosuudet 2018

Ennakolliset valtionosuuslaskelmat 11.5.2017

FCG Talous- ja veroennustepäivät 10.-11.5.2017
Sanna Lehtonen kehittämisspäällikkö

Miten arviointi on tehty?

- Keskiössä kuntatalousohjelma ja kehyspäätökset (24.-25.4.2017)

-2,5 %

Kuntien ja kuntayhtymien valtionavut, milj. euroa, kehysvuoden 2018 hintatasossa¹

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Laskennalliset valtionosuudet	9 955	9 517	9 263	3 503	3 681	3 719	-2,7 %
VM, peruspalvelujen valtionosuus	9 028	8 598	8 412	2 638	2 799	2 836	-2,2 %
OKM ²	928	919	851	865	882	883	
— siitä kuntayhtymät	1 041	904	874	889	895	895	
Muut valtionavustukset hallinnonaloit- tain, yhteensä	1 133	961	928	476	400	392	-2,8 %
Valtionavut yhteensä	11 088	10 478	10 191	3 979	4 081	4 111	

Valtionosuusjärjestelmän kaksiosaisuus

- Kunnan valtionosuus koostuu kahdesta (2) osasta:
 1. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (laki 1704/2009)
 2. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain (1705/2009) mukaisesta valtionosuusrahoituksesta
- Järjestelmän kumpikin osa tulee ottaa huomioon
 - » Talousarviovalmistelussa, valtionosuuksien ennakoarvioinnissa, vertailulaskelmia tehtäessä, tulo-meno-vertailuissa, kuntien välisissä sopimuksissa jne.
- Kuntaliitto tekee ennakkolaskelmat vain peruspalvelujen valtionosuudesta (1)
 - » OKM:n valtionosuusrahoituksen arviointi pitää tehdä kunnissa...

Miksi kunnan valtionosuus muuttuu?

- Vuosittaiset automaattimuutokset
 - » Määräytymistekijöiden, esimerkiksi asukasmäärien muutos
 - » Verotustietojen muutos
 - » ~~Kustannustason muutosta kuvaava indeksitarkistus~~
- Muut lakiin perustuvat muutokset
 - » Kustannustenjaon tarkistus vuosittain
- Poliittisiin päätöksiin perustuvat muutokset, esim.
 - » Valtionosuusleikkaukset ja -lisäykset
 - » Kuntien tehtävien ja velvoitteiden muutokset
 - » Hallituksen "ajankohtaispolitiikka", kärkihankkeet
 - » Muut päätökset, esim. valtionosuusjärjestelmän uudistaminen

Automaattimuutokset

- Uudet väestötiedot, +38 milj. €
- Muut määräytymistekijät, +7,7 milj. €
- Hallitusohjelman mukaisesti kuntien valtionosuuksiin ei tehdä indeksikorotusta vuosina 2018–2019
 - » Laskennallisissa kustannuksissa otetaan huomioon (+0,7 %), mutta vähennetään toisaalla (-49 milj. €, 9 €/as)

s. 77

Hinnat ja kustannukset, %	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Valtionosuusindeksi:							
Peruspalvelujen hintaindeksi ¹⁾ , muutos	0,6	0,8	-1,7	0,7	0,7	3,1	2,0
Peruspalvelujen hintaindeksi, muutos	0,6	0,8	-0,7	0,7	0,7	2,1	2,0
Kustannustason muutos TAE ²⁾ , VOS-indeksi	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	2,0
- sisältää indeksin korjauksen ³⁾	-0,6						

Kuntatalousohjelma s. 32 à

3.2 Valtion kuntatalouteen vaikuttavat toimenpiteet

Valtionavut ja kuntien tehtävät kehyskaudella

- Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus vuoden 2015 toteutuneiden kustannusten pohjalta vähentää
 - » kuntien peruspalvelujen valtionosuutta 73 milj. euroa (kustannuksena -288 milj. euroa) ja
 - » opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan kuntien valtionosuuksia yhteensä 4,5 milj. euroa.
- Peruspalvelujen valtionosuuteen osoitetaan 25 milj. euron lisäys vuodesta 2018, jolla kompensoidaan varhaiskasvatusmaksujen alentamista (vos-% +0,09 % -yksikköä)
- Kiky, uutta vuodelle 2018 -120 milj. euroa, -22 €/as
 - » Kiky-leikkaus yhteensä -468 milj. €, -85 €/as vuonna 2018

Kilpailukyky-sopimus etenee, vuonna 2018 kiky-leikkaus kasvaa

Kuntatalousvaikutusarvot viime syksyltä, ilman ns. dynaamisia vaikutuksia

	2017	2018	2019	2020
Kuntien työvoimakustannukset				
Työnantajamaksujen alentaminen	281	413	491	489
Lomarahojen leikkaus	309	312	315	0
Työajan pidennys	93	188	216	245
Veronkevennysten vaikutus kunnallisveroon	-273	-274	-279	-286
palkkatulon verotus	-211			
eläketulon verotus	-62			
Veronkevennyksen kompensatio kunnille	273	274	279	286
Verotuksen kautta tulevat epäsuorat vaikutukset				
Ta-maksujen alentamisen vaikutus yhteisöveron tuottoon	59	85	103	103
Työntekijämaksujen korotusten vaikutus kunnallisveron tuottoon	-356	-502	-595	-568
Lomarahaleikkauksen vaikutus verotuloihin	-65	-65	-65	0
Työajanpidennyksen vaikutus verotuloihin	-32	-49	-54	-59
Valtionosuusien vähennys				
ta-maksujen alentaminen / ei leikata	0	0	0	0
lomarahaleikkaus 100 %	-309	-312	-315	0
työajan pidennys 100 %	-70	-188	-216	-245
Vaikutus kuntatalouden rahoitusasemaan ilman positiivisia vaikutuksia taloudellisen aktiiviteetin kasvun kautta	-90	-118	-120	-35
Valtionosuusindeksin aleneminen työnantajamaksujen alenemisen seurauksena	-78	-78	-78	-78
Nettovaikutus ml. vos-indeksin muutos	-168	-196	-198	-113

Kuntatalousohjelma s. 32 à

3.2 Valtion kuntatalouteen vaikuttavat toimenpiteet

Valtionavut ja kuntien tehtävät kehyskaudella

- Vanhuspalvelujen uudistettu laatusuositus voimaan 1.6.2017.
 - » Vaikutukset arvioidaan aiemmin arvioitua pienemmiksi, 17 milj. euroa vuonna 2018. Peruspalvelujen valtionosuutta vähennetään tähän liittyen noin **4 milj. eurolla** vuonna 2018.
- Alueellisen erikoissairaanhoidon tehostaminen
 - » Terveystalouden muutoksen ja sen nojalla annettavien asetusten arvioidaan vähentävän kuntien menoja 125 milj. eurolla vuonna 2018, ja vastaava valtionosuuden vähennys on **32 milj. euroa**.

Tehtävien ja velvoitteiden lisäykset, kompensoidaan täysimääräisesti (100 % valtionosuus)

- Kustannukset ja valtionosuus lisäänty **+11,6 milj. €**
 - » Omais- ja perhehoidon kehittäminen, + 5,0 milj. €
 - » Vanhusten kotihoito ja veteraanien kotiin vietävät palvelut, + 1,0 milj. €
 - » Oppilas- ja opiskelijahuoltolain muutos liittyen ammatillisen koulutuksen reformiin, + 5,6 milj. €
- Vaikutus valtionosuusprosenttiin **+0,03 % -yksikköä**

Tehtävien ja velvoitteiden vähennykset, kustannukset vähenevät täysimääräisesti, valtionosuus prosentin mukaisesti

- Kustannukset yhteensä **-168 milj. euroa**
 - » Päivystyksen ja erikoissairaanhoidon uudistus, -125 milj. €
 - » Säästö omais- ja perhehoidon kehittämisestä, -25 milj. €
 - » Vanhuspalveluiden henkilömitoituksen tarkistaminen, -16 milj. €
 - » Subjekttiivisen varhaiskasvatusoikeuden muutos ja yli 3-vuotiaiden lasten ja kasvattajien määrän suhteen muutos, -2 milj. €
- Vaikutus valtionosuuteen **-42 milj. euroa**

Valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset

- Uutena 2018
 - » Kriisikuntien harkinnanvarainen yhdistymisavustus (JTS), -10 milj. euroa
 - » Todennetun osaamisen rekisteri (OKM), -164 000 euroa
 - » Indeksikorotuksen jäädytys 2018, -49 milj. euroa
 - » Kiky -350 > -468 milj. € / -64 €/as > -85 €/as
 - » Eläketukivähennys -15 > -24 milj. euroa vrt. maakuntauudistus
 - » Veromenetysten kompensatio vuodelta 2018, +14 milj. euroa

Verotuloihin perustuva taseus

- Vuoden 2018 tasausta laskettaessa käytetään vuoden 2016 verotietoja
 - » Vuoden 2016 verotuksesta ei vielä ennakkotietoja
- Tasauslaskennan (10.5.2017) pohjana käytetty tulokehitystilaston tietoja
- "Näyttävät järkeviltä"

Summa summarum:

Mistä kuntamme valtionosuusmuutos johtuu?

- Valtionosuuteen tehtävät vähennykset lisääntyvät -34 €/as, mm.
 - » Kilpailukyky sopimukseen perustuva leikkaus kasvaa -22 €/as
 - » Eläketukivähennys ("Lex Lindström") kasvaa -9 €/as
- Kunnan verotulot muuttuvat
 - » 11.5.2017 laskelman lähteenä tulokehitystilasto 2016
- Kunnan väestön määrä tai rakenne muuttuu
 - » Lähteenä asukasmäärätiedot 31.12.2016 ikä- ja kieliryhmittäin
 - » Valtionosuuksien näkökulmasta lapset ja vanhuksat "parhaita" ikäryhmiä, työkäinen väestö "huonointa"
- Tehtävien ja velvoitteiden muutokset muuttavat valtionosuutta
 - » Vaikutus kuntiine laskennallisten kustannusten suhteessa

Seuraavat muutokset 15.6.2017

- Määräytymistekijöiden päivitys
 - » Sairastavuustiedot
 - » Työllisyystiedot
- Verotietoja tasaukseen
- Veromenetysten kompensatiot 2018?